

Ultreia 21, april 2013

Van de redactie

Eindelijk lijkt de lente dan toch aangebroken. De pelgrim voelt zijn voeten (of fietsbenen) kriebelen om er weer op uit te trekken. En hoewel voor velen de weg het doel is, lijkt er in Santiago steeds meer leven in de brouwerij te komen.

Ons genootschap heeft er zijn eigen huiskamer geopend en de lokale brouwers introduceren er een speciaal pelgrimsbier. Lees er alles over in deze Ultreia.

Veel leesgenot!

André Brouwer hoofdredacteur

Huiskamer van de Lage Landen in Santiago geopend

Verleden week werden de laatste voorbereidingen getroffen en is in onze *Huiskamer van de Lage Landen* de deur opgegaan.

Bestuurslid Toine van Moorsel was in Santiago om het huurcontract te tekenen, telefoon en internet te regelen en de eerste aankopen voor de inrichting te doen. Daarna kon hij de eerste twee gastvrouwen verwelkomen.

Wij hebben van verschillende kanten meubels aangeboden gekregen en deze staan nu klaar om van de week door Soetens -het bedrijf dat het vervoer van fietsen naar

Nederland verzorgt- gratis naar Santiago te worden vervoerd.

Het wordt de eerste week dus even behelpen met de inrichting, maar daarna komen de makkelijke stoelen, een prachtig vloerkleed, een fraaie tafel en een bureautje voor de computer, uiteraard een computer en wat leeslampen voor de gezelligheid. Maar ook een nieuwe stofzuiger, een groot koffiezetapparaat en een

geluidsinstallatie voor stemmige muziek.

Er zijn kleine informatieposters gemaakt die op diverse plaatsen in Santiago zijn opgehangen. Dezelfde posters zijn uiteraard ook naar de 'Nederlandse' herbergen langs de camino verstuurd, zoals *Nos repos* in Augy, *L'esprit du chemin* in Saint-Jean-Pied-de-Port en *Het klooster* in Roncesvalles.

En ja, de eerste gasten zijn al in onze huiskamer aangekomen en hebben er het

één na laatste stempel in hun pelgrimspaspoort gekregen.

Wees welkom in de Rua San Pedro 29 (800 m voor de kathedraal aan de camino francés) Joost Bol

Bier voor de pelgrim

De vermoeide pelgrim kan zich bij aankomst in Santiago natuurlijk laven aan een Estrella of San Miguel. En de pelgrim met heimwee kan er zelfs een Heineken of Leffe bestellen. Maar voor degenen die na de pelgrimsmis nog even in hogere sferen willen verblijven, is er sinds kort *La Peregrina*, het eerste in de regio Santiago gebrouwen bier.

In Spanje kent men wel de traditie dat elke streek zijn eigen gazeuse heeft, maar niet dat zoals in België elke regio een eigen bier heeft. Daar moest nodig verandering in komen, aldus Juan José García, een van de drie initiatiefnemers die er in het diepste geheim zeven maanden aan hebben gewerkt.

Leven in de brouwerij

Van maandag tot en met donderdag wordt er in de brouwerij gebrouwen, maar vrijdag- en zaterdagavond kan men er van 18.30 tot 22.30 uur zelf proeven aan de Calle República Checa 22, Costa Vella (iets noordoostelijk van Santiago). Het bier is er in drie smaken: *normal*, *morena* en *premium*. En hoe het smaakt: “Een pittig (5,5% alcohol) kruidig biertje met een bitter aroma, omwikkeld met druivenmout en een vleugje citroen”, aldus García. Maar beter is het natuurlijk om zelf te gaan proeven.

André Brouwer (met zo'n naam moet je hier wel iets over schrijven)

Bron: [La Voz de Galicia](#)

Op de gastronomische site [Benbo](#) staat (in het Spaans) meer informatie over het bier.

Concert Codex Calixtinus

Op vrijdagavond 24 mei opent het evenement 'Middeleeuws Rhoon' met een concert in de Ned. Herv. Kerk (naast het Kasteel van Rhoon).

De acht zangeressen van het Belgische koor Psallentes (o.l.v. Hendrik Vanden Abeele) brengen een programma met Gregoriaanse en meerstemmige gezangen uit de Codex Calixtinus. Door er uit te zingen brengen de zangeressen de apostel Jacobus de muzikale eer

die hem volgens het manuscript toekomt. Van het eenvoudige '*Psallet chorus celestium*' over het intieme '*Clemens servulorum*' tot het uitbundige '*Dum pater familias*'. Alle middelen zijn goed om met puur vocaal werk de pelgrim naar Compostela te belonen.

Psallentes heeft een cd-opname van de Codex Calixtinus gemaakt en het eerste exemplaar van deze cd zal tijdens dit concert uitgereikt worden.

Voor meer informatie, zie: [stichting kasteel van Rhoon](#) en [Psallentes](#)

De aanvang is 21.00 uur (einde ± 22.15 uur).

Kaarten à € 12.50 (jeugd en studenten: € 5.00) zijn verkrijgbaar via de website van de stichting Kasteel van Rhoon en bij boekhandel Het Witte Huys te Rhoon.

Leen den Otter

Tienjarig bestaan *L'esprit du chemin* en *Zorgeloos spelen*

Ons genootschap en ook de Ulteia ontvangen regelmatig verzoeken om sponsoring of het besteden van aandacht daaraan. Het is voor ons ondoenlijk die allemaal te beoordelen, vandaar dat het bestuur besloten heeft dat eenieder zelf moet zorgen voor publiciteit.

Voor onderstaand verzoek van Huberta en Arno maken we graag een uitzondering. Vele van onze leden hebben de afgelopen tien jaar een bijzonder warm en gastvrij onthaal mogen ontvangen in hun herberg in SaintJean-Pied-de-Port.

Namens redactie en bestuur: André Brouwer

Zorgeloos spelen

In 2013 bestaat onze pelgrimsherberg tien jaar en met Pasen ontvingen wij onze 25.000e gast.

Als gast betaal je nog steeds, zoals in het begin, 20 euro. Dat kan omdat wij leven vanuit 'genoeg is genoeg' en omdat iedereen die in de herberg werkt vrijwilliger is.

Maar, wil je meer betalen, of wil je iets extra's geven omdat het feest is? Stop

dit dan alsjeblieft in onze fooienpot. Wij schenken onze fooienpot aan kinderen uit Syrië. Waarom?

Wij, Huberta en Arno, lopen sinds 2009 naar Jeruzalem. Elk jaar zes weken. Wij liepen inmiddels 5.707 km, van onze herberg naar Iskenderun (Turkije).

Wij staan nu voor de grens met Syrië. Aan de andere kant is het oorlog. De situatie in Syrië is verschrikkelijk. Vooral kinderen zijn erg kwetsbaar. Huberta werkte voorheen als dramatherapeute met vluchtelingenkinderen. De sporen die oorlog in die jonge levens achterlaat, kun je je nauwelijks voorstellen.

Daarom vragen wij je in dit jubileumjaar een cadeau. Wij geven dit cadeau door aan *Save the Children* voor veilige speelplaatsen waar een kind uit de oorlog weer even gewoon kind kan zijn. Doe je mee? Hartelijk dank!

Huberta en Arno, Pelgrimsherberg L'Esprit du Chemin Saint-Jean-Pied-de-Port (F)

PS: Komt u dit jaar niet langs in de herberg? Dan kunt u uw jubileum cadeau ook overmaken via onze actiepagina op [Save the Children](#)

Kerk in Antwerpen gesloten, maar refugio open

De komende twee jaar zal de monumentale Sint-Jacobskerk te Antwerpen, waar vele Nederlandse pelgrims langsgaan om een stempel te vragen, gesloten zijn wegens restauratie.

Pelgrims kunnen zich meteen aanmelden bij de Dienst voor Toerisme (Grote Markt) om daar, na overlegging van hun credencial, de sleutel te ontvangen van de

pelgrimsherberg, die 500 m verder is gelegen aan de Sint Jansvliet 25.

Door Dienst voor Toerisme wordt meteen telefonisch een afspraak gemaakt met de hospitalero van de dienst die de pelgrims graag helpt bij hun verblijf in Antwerpen en die tevens voor het stempel zorgt. Wie zich aanmeldt na 17.00 uur vindt aan de herberg een extra-adres om de sleutel te bekomen.

Nederlandse pelgrims op weg naar Santiago zijn van harte welkom hier de nacht door te brengen.

Hugo Morael

Onvoorzichtigheid

In de vorige Ultreia stond een bericht over onvoorzichtigheid in de Pyreneeën. In de week dat die Ultreia uitkwam, is het lichaam van een Braziliaanse pelgrim gevonden. Hij had de week ervoor -tegen alle waarschuwingen in- de Route Napoleon gekozen en heeft dat niet overleefd. Zoals een vrijwilligster van het pelgrimsbureau het zei: “Hij is helemaal van Brazilië naar hier gereisd, heeft 18 km gelopen en nu reist zijn

lichaam weer terug de oceaan over.”

Huberta Wiertsema en Arno Cuppen

Wandeling en schapen drijven afgelast

In de vorige Ultreia stond een uitnodiging voor een wandeling op 21 april vanuit Schimmert met daarbij een demonstratie schapen drijven. Maar helaas, de temperaturen zijn al een lange periode veel lager dan normaal. Het gras groeit niet of nauwelijks. De Drentse heideschapen van Naud staan in de stallen en kunnen door het weer voorlopig niet naar buiten. Het kan zelfs zo zijn dat ze pas in mei naar buiten kunnen. Er was al een hele reeks van aanmeldingen, maar we

kunnen niet anders dan besluiten om deze activiteit niet te laten doorgaan. Het is natuurlijk jammer van het voorbereidend werk wat Joost, Naud en wijzelf al gedaan hadden. We hadden ons er enorm op verheugd. Te zijner tijd zal ik me weer bij jullie melden.

Gaston Huijsmans

Hospitaleros in El Burgo Ranero gezocht

De werkgroep Hospitaleren ontving een oproep van een herberg in El Burgo Ranero (provincie León), ongeveer 40 km voor León, die voor het komende seizoen nog hospitaleros nodig heeft.

De herberg zou het op prijs stellen om in elk geval tot de aankomst van de hospitalero in het Spaans te kunnen communiceren, om eventuele misverstanden te voorkomen.

Indien u interesse heeft, kunt u contact opnemen met Karline Vandenbroecke, karline@casema.nl, vicevoorzitter werkgroep Hospitaleren, om in het Spaans te bemiddelen of voor verdere vragen. Hieronder volgt meer informatie over de herberg.

Karline Vandenbroecke

Onze vereniging heet 'hospedaría El Nogal'. De herberg is open van Pasen tot 1 november. Één hospitalero is voldoende maar als er zich een koppel aanmeldt is dat geen probleem.

Er hoeft voor de pelgrims geen eten klaargemaakt te worden. Voor de hospitalero is er een keukentje om voor zichzelf eten te maken.

Het werk van de hospitalero bestaat uit het ontvangen van de pelgrims, en helpen waar nodig. Het is niet vereist om Spaans te spreken (maar het is wel handig, zeker als je er alleen voor staat).

We kunnen de hospitalero ophalen in León.

Vanaf El Burgo Ranero zijn er wat sightseeing betreft goede verbindingen met Valladolid, Palencia, Asturias, Madrid en León.

Groeten en 'buen camino' Teresa Baños

Teek away!

Als het (eindelijk) lente wordt, steken naast bloemen ook minder gezellige vrienden de kop op. Via via kregen we van een verpleegkundige de volgende tip: *Breng een klodder vloeibare zeep aan op een prop watten. Bedek de teek met de zeep doordrenkte prop watten en dep hem een paar seconden (15-20). De teek zal zich spontaan losmaken en zichzelf vasthouden aan de watten wanneer u de prop wegneemt.*

Deze techniek heeft gewerkt elke keer als ik een teek heb verwijderd (en dat was vaak) en het is veel minder traumatisch voor de patiënt en makkelijker voor jezelf.

Bernard Camerlinck

Webmaster gezocht

De Stichting Pelgrimsvrienden van Sint Jacob zoekt een enthousiaste vrijwilliger die de website van de stichting wil beheren.

De website is twee jaar geleden gemaakt, maar voldoet niet meer aan de huidige eisen van duidelijkheid en overzichtelijkheid. De huidige stichtingbestuurders kunnen en willen informatie aanleveren voor de website maar zijn niet genoeg deskundig om de website te kunnen beheren.

Als u belangstelling hebt voor deze taak, wilt u dan een e-mail sturen aan info@pelgrimsvrienden.nl waarin u uw kennis en ervaring op dit terrein toelicht. Wij nemen, na een eventuele selectie van de aanmeldingen, contact met u op om een en ander te bespreken.

Diedrick Jansen

Geplande activiteiten regio Zuidwest Nederland

Zaterdag 18 mei: dagwandeling over de Kalmthoutse heide met natuurgids René Heinrichs.

Zondag 26 mei: op uitnodiging van het Vlaams Genootschap uit Gent een wandeling van Veere naar Middelburg, waar geluncht wordt en een stadswandeling wordt gehouden. Eindpunt is de Sint Jacobskerk in Vlissingen. De dag wordt afgesloten met een drankje.

De leden ontvangen in april nadere informatie over beide dagen.

Aanmelden kan tot 12 mei bij: [Lies Wondergem](#)

Lies Wondergem

Uitnodiging wandeling Alkmaar

Sinds een paar jaar is het in onze regio de gewoonte om rond de naamdag van Jacobus een wandeling te organiseren. Dit jaar op zaterdag 27 juli in de mooie oude stad Alkmaar.

Het programma ziet er als volgt uit:

- Ontvangst om 9.30 uur bij de Sint Josephkerk, Nassaulaan 2, 1815 GK Alkmaar, natuurlijk met koffie en iets lekkers.
- Start van de dag om 10.00 uur, einde rond 16.00 uur.
- Stadswandeling met gidsen van het Alkmaarse Gilde.
- Rondleiding in het atelier van de [Glazenier](#) Uitleg door middel van beelden en een film over de opbouw van glas-in-lood ramen, in het bijzonder van Jacobus.
- Ter afsluiting evaluatie van de dag onder het genot van een hapje en drankje.

Kosten voor deze zeer attractieve dag 10 euro.

De leden van onze eigen regio krijgen eind mei via e-mail nog een herinnering toegestuurd.

Inschrijven bij Clemens Neelen, e-mail: clbrgr@xs4all.nl voor 5 juli.

Clemens Neelen

Impressie voorjaarsbijeenkomst Noord-Holland benoorden 't IJ

Ondanks dat het de eerste keer was dat de leden slechts per e-mail waren uitgenodigd, was dat aan de opkomst niet te merken: meer dan 125 aanwezigen. Alleen leden die hadden aangegeven geen e-mailadres te hebben, maar wel uitgenodigd wilden worden omdat ze altijd op de bijeenkomst komen, kregen de uitnodiging per post. De regio heeft veel betrokken leden. Niet alleen de bezoekers lieten van zich horen. In de voorbereiding van de dag was er wel met 300 leden contact, al was het maar om bericht te geven dat men er dit keer niet bij kon zijn.

De pelgrimsparade stond duidelijk in het teken van voorbereiding. Saai zou je kunnen denken want ontmoetingen en ervaringen op de camino; dát is waar we voor komen. Toch waren er genoeg interessante ervaringen te melden. Leuk om te horen dat leeftijd geen rol speelt in het zich zorgen maken. Een meer dan volwassen pelgrim meldde dat zijn 92-jarige moeder zich zorgen maakte om zijn fietstocht.

Leen Wijker

Het middagprogramma werd verzorgd door Leen Wijker, pastor van de Oudkatholieke kerk in Hilversum. Hij wandelde in vier maanden van Hilversum via Santiago naar Finisterre en schreef hierover het boek *Gaandeweg*.

Als liefhebber van structuur vond ik het prettig te horen hoe Leen alle aspecten van het pelgrimeren de revue liet passeren. Van voorbereiding, naar angst voor het onbekende en van lichamelijke inspanning tot de veranderingen die het pelgrimeren in het dagelijkse leven kan brengen.

Oogsten

Over dat laatste. We kennen allemaal het gezegde: *Wie zaait zal oogsten*. Maar waar je nooit iets over hoort is wat er gebeurt met de oogst. Als we daar niets mee doen, is al het werk voor niets geweest. Het was interessant om vandaag niet alleen te horen van zaaien en oogsten, maar ook wat er met de oogst wordt gedaan. Namelijk het in praktijk brengen van de opgedane kennis van de pelgrimage. Het was niet alleen Leen die hier over vertelde, maar ook tijdens de pelgrimsparade kwam dit ook enkele keren ter sprake. Bijzonder was dan ook dat verschillende sprekers aankondigden om het 'geleerde' in praktijk te brengen in de vorm van hospitaleren. We zien er dan ook naar uit om al die ervaringen op de najaarsbijeenkomst van 5 oktober te horen!

Ton van der Molen

Verslag regiodag Zuidwest zaterdag 2 maart 2013

Deze regiodag werd gehouden in het Brabantse Huijbergen bij de Broeders van Huijbergen. Dat betekende dat de Zeeuwen dit keer wat verder moesten reizen, terwijl de Brabanders dicht bij huis waren. We hadden een grote opkomst, zo'n 55 leden.

Na de koffie, welkom en mededelingen gingen we luisteren en kijken naar de verhalen over de Duitse Pelgrimswegen door Johan Welschot en Erzi Vagra. Daaropvolgend vertelde Frans de Valk, die eerst weinig affiniteit voelde met het lopen in Duitsland, dat hij helemaal 'om' is. Mooie natuur en aardige mensen.

Het tweede deel van de ochtend mochten we meelopen van Florence via Assisi naar Rome. Jan Aartsen vertelde over de tocht en Jack de Bruin gaf ons achtergrondinformatie over Franciscus. Een boeiende manier om meer te weten te komen over deze tocht, met natuurlijk mooie beelden.

Na de lunch volgde een stevige wandeling door het Brabantse land.

Het middagprogramma werd gevuld door Joost Bol die met zijn vrouw Hettie een pelgrimstocht in Japan heeft gelopen. Een totaal andere pelgrimstocht dan wandelingen hier in Europa.

Prachtige beelden en Joost vertelde veel over de achtergronden en het verschil in cultuur. We zagen hen in lotushouding zitten en met stokjes eten. Dat alles in mooie kimono's.

Een boeiend verhaal, jammer genoeg was er weinig tijd om vragen te stellen.

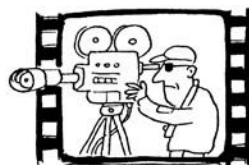
Bij de afsluiting kwamen we tot de ontdekking dat de nieuwe mensen die naar Santiago gaan lopen of fietsen, niet helemaal aan hun trekken waren gekomen. Santiago is niet echt in beeld geweest.

We hebben beloofd volgend jaar weer een Santiagoverhaal te presenteren.

Na afloop van deze mooie dag was er het bekende café Saint-Jacques in het café aan de overkant.

Lies Wondergem

Wilt u iets van mij zien?

Walking the camino: six ways to Santiago

Op 3 juni gaat de eerste editie van het vijfdaagse film- en televisiefestival *Camino de Santiago* van start in Santiago de Compostela. Over het programma is nog weinig bekend, maar naast het film- en televisieprogramma staan er ook talkshows, lezingen en exposities over de camino op het programma. De openingsfilm is al wel bekend: de documentaire *Walking the camino: six ways to Santiago* van de Amerikaanse filmmaakster Lydia B. Smith. Zij liep in 2008 de camino en raakte zo geïnspireerd dat zij besloot een film hierover te maken. In de film volgt zij zes individuele pelgrims van verschillende nationaliteiten, leeftijden en achtergronden tijdens hun tocht naar Santiago. De documentaire is grotendeels tot stand gekomen door middel van *crowdfunding*. Meer over de film is te lezen en te zien op www.caminodocumentary.org.

Voor meer informatie over het filmfestival *Camino de Santiago*: www.caminodesantiagofestival.es.

Jasper Koedam

Wilt u iets van mij lezen?

Jacobus, detail van Christus in de Hof van Gethsemane
Worms?, ca. 1410. ADM 00567-570

Routegids Saint-Jean-Pied-de-Port–Hendaye / Hans van den Breul

Steeds meer pelgrims willen nadat ze te voet zijn aangekomen in Saint-Jean-Pied-de-Port overstappen naar de kustweg, de Camino del Norte die aan de Frans-Spaanse grens in Irun begint. Net over de grens ligt Hendaye. De pelgrim kan over de GR10 hier naar toe, een prachtige maar zeer zware route waar bergervaring gewenst is.

Deze gids beschrijft de route onderlangs de Pyreneeën, een mooie en rustige weg door bewoond gebied. De route wordt in vier etappes beschreven, maar ieder kan dat natuurlijk zelf aanpassen. Per etappe zijn een hoogteprofiel en topografische kaartjes opgenomen. Achterin is een overzicht van overnachtingsmogelijkheden en een aantal manieren hoe je naar het gebied kunt reizen als je niet lopend wil aankomen.

De gids kost € 5,95 en is te koop in Pelgrimsherberg *L'esprit du chemin* in Saint-Jean-Pied-de-Port of te bestellen bij de auteur, hansenhilde@hotmail.com.

Zie ook www.pelgrimsgidsen.nl

Hans van den Breul

Vaya con Dios en andere pdf-bestanden

Terie Leijs startte in 2002 een pelgrimstocht naar Santiago. Sindsdien wandelt hij elk jaar een aantal weken door Spanje, Portugal, Italië, Griekenland en Turkije.

De prikkelende spanning voor elke tocht levert erna verhalen op. Onderweg bezinning, levenslessen en ontmoetingen. Verwachtingen worden afgestraft; is het toeval zo toevallig? In plaats van Jeruzalem werd Antakya een einddoel. Religie dient dialoog, saamhorigheid en vrede.

Leven versmald tot lopen, slapen, eten. Terie kan er op smeuge wijze over vertellen zoals bleek tijdens onze voorjaarsbijeenkomst in Delft.

Terie heeft er verslagen van gemaakt die niet in boekvorm zijn uitgegeven, maar als u hem een e-mail stuurt: terie@ziggo.nl, ontvangt u van hem het desbetreffende verslag in pdf.

De verslagen zijn trouwens ook in te zien in de bibliotheek van ons Huis van Sint Jacob in Utrecht.

Het gaat in totaal om negen beschrijvingen. In de volgende Ultreias noemen we er steeds drie.

- **Vaya con Dios:** Cordoba, Sevilla, Santiago, Fisterra, Saint-Jean-Pied-dePort
- **Camino della Pacie:** voetreis door Puglia (Maria di Leuca, Otranto, Lecce, Brindisi).
- **Portugal 2006:** Tavira, Mertola, Beja, Evora, Ponte de Sor, Macao, Serta, Gois, Viseu, Lamego, Villa Real, Chaves, Verin, Orense, Santiago, Fisterra.

André Brouwer

Colofon

Eindredactie: Ellie Nieuwenhuizen
 Hoofdredactie: André Brouwer
 Redactieadviseur: Monique Walrave
 Vormgeving: Henk van Dam

De volgende Ultreia verschijnt medio mei 2013.
 Wij zien uw kopij graag voor 10 mei tegemoet via
ultreia@santiago.nl

Aanwijzingen voor de auteur

Uw kopij graag in platte tekst, dat wil zeggen zonder opmaak, zoals inspringen, vet gedrukt, onderstreept of met kaders. De Ultreia heeft een eigen opmaak en het vergt altijd veel extra tijd om uw opmaak er weer uit te halen. Met een foto zijn we ook altijd blij.

En nog blijer maakt u ons, als alle relevante informatie voor de lezer in uw bericht staat. U kunt dit zelf controleren aan de hand van de 5 w's:
 wie, wat, waar, wanneer en waarom?

Andere zaken

Wij ontvangen in onze Ultreia postbus regelmatig opzeggingen van het lidmaatschap en vragen van algemeen informatieve aard.

Wilt u zo vriendelijk zijn opzeggingen, adreswijzigingen, etcetera te sturen aan:
ledenadministratie@santiago.nl

en algemene vragen over ons Genootschap of de weg naar Santiago
 naar: info@santiago.nl